

Местните избори

наръчник

Сдружение „Академия за гражданско образование“

Сгружение

„Академия за гражданско образование“

Ангел Митков – студент по право

Илиян Костов - адвокат

Никола Драшков – студент по право

Явор Генчев – юрист

Яна Обрешкова – студент по право

Съдържание

Въведение.....	4
I. Териториално устройство на Република България	6
1. Област.....	6
2. Общини, райони и кметства.....	7
2.1. Какво е община?	7
2.2. За кои дейности отговаря общината?	8
2.3. Какво е район?	9
2.4. Какво е кметство?	9
3. Населено място и селищно образувание.....	10
3.1. Какво е населено място?	10
3.2. Какво е селищно образувание?	10
II. Общински съвети	11
1. Какво е общински съвет?	11
2. Какви са правомощията на общинския съвет?.....	13
3. Заседания на общинския съвет.....	14
4. Общинските съветници	15
5. Какви задължения има общинския съветник?	17
III. Кметове.....	18
1. Кмет на община	19
2. Функции на кмета на община	21
3. Актове на кмета на община.....	22
4. Кметове на райони и кметства	23
5. Кметски наместник.....	25
IV. Местни избори	26
1. Уседналост.....	30
2. Как протича гласуването по време на местни избори?	31
3. Избирателни секции и избирателни комисии	34
4. Секционните избирателни комисии	35
5. Общинските избирателни комисии.....	36
6. Най-честите изборни нарушения и как да ги предотвратим	37
7. Отговори на някои често срещани въпроси относно изборите:.....	39
V. Участие на гражданите в местното управление	40
1. Как гражданите могат да участват пряко при общинското управление?	40
1.1. Референдум	40
1.2. Общо събрание на населението.....	41
1.3. Подписка	41
VI. Областен управител.....	42
1. Как се управлява областта?	42
2. Органи на изпълнителната власт и техните подразделения и клонове в областта.	42
3. Основни отговорности на областния управител.....	43
4. Обжалване/отмяна на актове на органите на местното управление	44

Въведение

На всеки четири години в Република България се провеждат местни избори, на които гласуваме за кметове на община, кметове на райони и кметства, както и за общински съветници. Така хората решават кой да управлява населените места, в които живеят.

От това зависят редица важни решения относно градовете и селата, които наричаме свой дом – как и от кого да бъдат управлявани в следващите четири години, на какви управленски проекти да бъде даван приоритет, как да бъдат харчени парите, които плащаме на общините като местни данъци и такси. С други думи – **от хората, които избираме на тези избори зависи как ще се промени мястото, в което живеем, а с него – и качеството на живота ни.**

За демокрацията е важно колкото се може повече гласоподаватели да участват при провеждането на избори. На първо място, това дава легитимност на тези, които ще бъдат избрани – защото колкото по-малко хора участват на изборите, толкова по-непредставителна извадка на населението са излъчените победители. Именно тази взаимовръзка между избиратели и избрани не трябва да бъде губена, защото **колкото по-малко хора гласуват на изборите, толкова по-трудно става за политиците да разберат какви са проблемите, които обществото очаква да бъдат решени** и съответно – да работят за постигането на тези решения и подобряването на условията, в които живеем. От друга страна, ниската избирателна активност води и до липса на мотивация у политиците да работят в интерес на хората за постигането на ефикасни решения с управлението си.

За да можем да упражним правото си на глас така, че то да отговаря на очакванията и вътрешните ни убеждения, е нужно на първо място **да разберем добре за какво точно гласуваме** – какво точно представляват кметовете и общинските съветници – какво правят и какво зависи от тях. Важно е и да разберем **как точно протича изборният процес**. С разбирането на отговорите на горните въпроси, ще се сдобием с необходимите знания, за да можем по-задълбочено **да се запознаем с това, което ни се предлага от конкретните кандидати на местните избори** и да решим чии предложения отговарят в най-голяма степен на очакванията и разбиранията ни относно това, което искаме да се случи с населеното място, в което живеем, през следващите четири години.

Според едно разбиране, местните избори са може би от най-голямо значение за ежедневието ни. Това е така, защото **с резултатите от местното управление се сблъскваме всеки ден и навсякъде** – това са **улиците и тротоарите**, по които минаваме, **парковете**, в които се разхождаме, **градският транспорт**, който ползваме, за да се придвижим, **здравеопазването** на местно ниво, състоянието на **улицата и детските градини**, в които учат децата ни, **чистотата на въздуха**, който дишаме, **сметоизвозването**, както и много други. Именно затова, ако населеното ни място се управлява по адекватен начин, неминуемо и качеството на живота ни ще се подобри.

Настоящият наръчник предлага синтезирана и поднесена по лесен за разбиране начин информация относно същността на длъжностите на различните кметове (на община, на район, на кметство, както и кметските заместници), на общинските съвети и общинските съветници, както и относно процеса, по които ги избираме. От наръчника ще научите също и как местното население може да участва пряко в управлението (например чрез референдуми), както и каква е ролята на областните управители.

I. Териториално устройство на Република България

1. Област

Територията на България е разделена на области и общини. В рамките на територията на страната ни са обособени 28 области, всяка от които има свой административен център – това са големите градове като София (център на област София – град), Варна (център на област Варна), Плевен (център на област Плевен) и т.н.

В конституцията е записано, че областта е административно-териториална единица за провеждане на регионална политика, за осъществяване на държавно управление по места и за осигуряване на съответствие между националните и местните интереси. Тези функции се изпълняват от областния управител и неговата администрация във всяка една от 28-те области.

2. Общини, райони и кметства

2.1. Какво е община?

Според Конституцията, общината е **основната административно-териториална единица**, в която се осъществява местното самоуправление, като гражданите участват в управлението на общината:

- както **чрез избраните от тях органи** на местно самоуправление (кметове и общински съвет),
- така и непосредствено чрез референдуми и други инициативи.

Общината се състои от едно или повече съседни населени места. Наименованието на общината е наименованието на населеното място, което е неин административен център – например община Варна има за свой административен център град Варна, а община Макреш в област Видин има за свой център с. Макреш.

Територията на общината се определя от територията на включените в нея кметства или населени места. Кметствата са съставни административно-териториални единици в общината и обхващат едно или повече съседни населени места.

Конституцията посочва, че общината е юридическо лице. Какво означава това и защо е необходимо това уточнение? Признавайки общината за юридическо лице, Конституцията дава възможност на общината да има самостоятелен ежегоден **бюджет** и да **притежава имоти и вещи**, които да използва и управлява в интерес на териториалната общност и гражданите.

В 28-те области в Република България има общо 265 общини. На картата вляво са изобразени териториите на всяка една от тези общини.

2.2. За кои дейности отговаря общината?

Административните органи на общината, а в определени случаи и населението на общината, решават разнообразни въпроси от местно значение, относими към всички граждани, които живеят в общината. Така, от съответните институции в рамките на общината (кмета, общинския съвет и пр.), на местно ниво се решават въпросите, свързани с:

- общинското имущество, общинските предприятия, общинските финанси, данъци и такси, общинската администрация;
- устройството и развитието на територията на общината и на населените места в нея (изграждането и поддръжката на улиците, площадите, парковете, градините, уличното осветление и др.);
- образованието;
- здравеопазването;
- културата;
- благоустрояването и комуналните дейности;
- социалните услуги;
- опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси;
- поддържането и опазването на културни, исторически и архитектурни паметници;
- развитието на спорта, отдиха и туризма;
- защитата при бедствия.

Общинската администрация трябва да се грижи за това всички обществени институции да са в добро състояние и да функционират по начин, който да отговаря на нуждите на населението. Така например общината отговаря за сградите и текущата издръжка на своите училища, поликлиники и болници, театри, библиотеки, музеи, центрове за социални грижи, културни, исторически и архитектурни паметници.

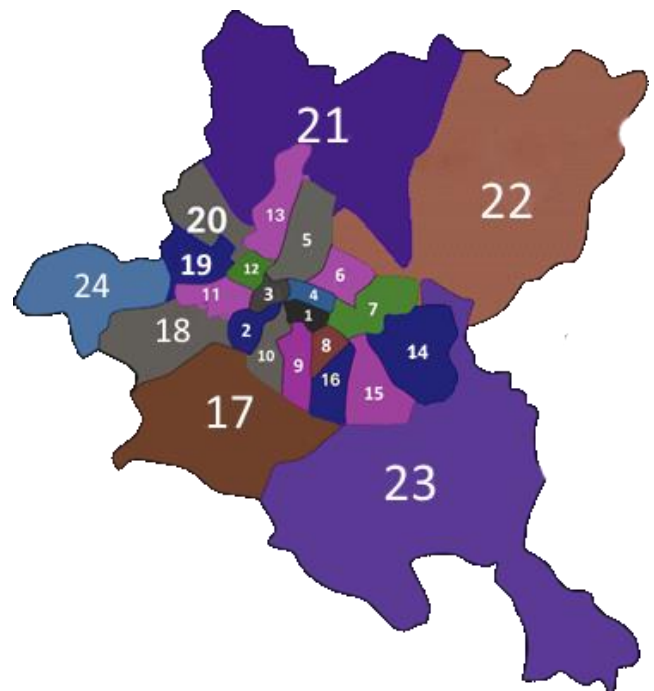
2.3. Какво е район?

В някои общини на страната ни се създават **райони** – това е задължително за столицата София и за градовете с население над 300 000 души.

Райони могат да се създават и в градовете с население над 100 000 души, но за това трябва общинският съвет да вземе изрично решение. Районът е **съставна част от общината** и има известна **самостоятелност** при вземането на решения, които засягат населението на неговата територия – именно за това районът има свой кмет, който се избира от гражданите, а към него работи районна администрация.

Понастоящем градовете в България, в които има районно деление, са:

- **София** (вж. картата вдясно) – 24 района: Банкя (24), Витоша (17), Връбница (20), Възраждане (3), Изгрев (8), Илинген (12), Искър (14), Красна поляна (11), Красно село (2), Кремяковци (22), Лозенец (9), Люлин (19), Младост (15), Надежда (13), Нови Искър (21), Оборище (4), Овча купел (18), Панчарево (23), Подуяне (6), Сердика (5), Слатина (7), Средец (1), Студентски (16), Триадица (10) (общо **1 280 334 души**).
- **Варна** – 5 района: Одесос, Приморски, Младост, Владислав Варненчик и Аспарухово (общо **319 900 души**).
- **Пловдив** – 6 района: Централен, Източен, Западен, Северен, Южен, Тракия (общо **321 824 души**).

Карта на районите в гр. София

2.4. Какво е кметство?

Кметството е населено място в общината, което има население над 100 души с постоянен адрес, което има своя територия, наименование и административен център. Кметството се ръководи от кмет, избран от населението.

3. Населено място и селищно образование

В България се разграничават два вида териториални единици – това са **населените места** и **селищните образувания**.

3.1. Какво е населено място?

Населено място, както го определя законът, е исторически и функционално обособена територия. Характерно за населеното място е, че има:

- постоянно живеещо население,
- строителни граници или землищни и строителни граници и
- необходимата социална и инженерна инфраструктура – пътища, сгради, съоръжения за електричество, водоснабдяване и др.

Населеното място може да бъде два вида – **град** или **село**, и задължително има граници, територия и наименование.

3.2. Какво е селищно образование?

Селищните образувания представляват територии извън строителните граници на населените места (градовете и селата). Характерното за селищното образование е, че то:

- е предназначено за осъществяване на специфични функции и
- има строителни граници, но няма постоянно живеещо население.

Селищните образувания, също като населените места, задължително имат територия, граници и наименование.

„Осъществяване на специфични функции“ означава, че селищните образувания **не са градове или села**, а са например **къмпинги, вилни зони, курортни комплекси, туристически комплекси, промишлени зони, фотоволтаични паркове и др.**, в които не живее постоянно население, а се задоволяват различни нужди от туристически, икономически и друг характер – например курортен комплекс „Албена“, курортен комплекс „Боровец“, Фотоволтаичен парк Чилингирско край гр. Първомай, обл. Пловдив, и др.

II. Общински съвети

Защо е важно да гласуваме за общински съветници?

От общинския съвет зависи по какъв начин ще се разходват средствата от общинския бюджет, как ще се управляват имотите общинска собственост, т.е. как ще се поддържат общинските сгради и улици, какъв размер местни данъци и такси ще плащаме, колко детски градини и училища ще имаме, какъв градски транспорт ще можем да ползваме и какви ще са цените за него, дали и къде ще има велоалеи и т.н.

1. Какво е общински съвет?

Общинският съвет е **колективен орган** на местното самоуправление с обща компетентност. **Неговите членове – общински съветници – се избират пряко от населението на съответната община на всеки четири години.** Броят на общинските съветници зависи от броя на населението на общината, което се определя от регистрите на общинските администрации. Общинският съвет задължително приема Правилник, с който да организира дейността си.

Общинският съвет често е наричан *“местен парламент”*, поради няколко причини:

- избира се **пряко от населението** на съответната община и представлява интересите му в местната власт;
- приема подзаконови нормативни актове, напр. **Наредби и правилници**, които действат на територията на общината (които се публикуват на сайта на общинския съвет/общината);
- в рамките на общинския съвет се създават **постоянни и временни комисии за различни ресори**, напр. Транспорт, Образование, Икономически въпроси и др.;
- заседанията на общинския съвет са публични;
- първото заседание на новоизбрания общински съвет се открива и ръководи от най-възрастния общински съветник, като впоследствие се избира председател на съвет;
- общинските съветници са и членове на групи спрямо **партийната им принадлежност**. Общинските съветници, които не са избрани от листите на конкретна партия, стават **независими общински съветници**.

2. Какви са правомощията на общинския съвет?

Общинският съвет е един от най-важните органи на местно ниво, тъй като:

- той приема и изменя годишния бюджет на общината;
- определя размера на местните такси;
- приема решения, свързани с общинската собственост и устройството на територията:
 - решава как да бъдат управлявани общинските имоти – кои от тях да се отдават от наем, кои от тях да се продадат или прехвърлят по друг начин;
 - приема устройствени планове, от които зависи как ще се строи в общината);
- решава за ползване на банкови **кредити на името на общината и такива, свързани с общинските дружества** – тоест, общината или общинските дружества да получат заем, който после ще бъде върнат със средства от общинския бюджет, в който отиват местните ни данъци и такси.
- определя условията и реда за пътуване по маршрутите на общественя градски транспорт
- определяне размера на трудовите възнаграждения на кметовете.

Също така общинският съвет има правомощията да решава и други въпроси, стига да не са от изключителната компетентност на друг орган.

Всички решения по въпросите, описани по-горе, **се приемат с гласуване по време на заседанията на общинския съвет**.

Всички тези правомощия директно влияят на гражданите, живущи на територията на съответната община. Значението на общинския съвет често е пренебрегвано, когато се говори за ролята на държавата в качеството на живот на гражданите, но всъщност **общинският съвет има най-голямо влияние върху всекидневния живот на всеки човек**.

3. Заседания на общинския съвет

Общинският съвет приема актовете си (решения, правилници, наредби и пр.) по време на заседания. Той не е постоянно заседаващ орган, а извършва дейността си на сесии. Така например, Столичният общински съвет през 2023 г. е заседавал 16 пъти.

Общинският съвет се свиква на заседание **не по-малко от шест пъти годишно**. Това може да стане по няколко начина:

- **по инициатива на председателя** (това е обичайният начин, по който се свиква заседание на общински съвет);
- по инициатива на $\frac{1}{3}$ от общинските съветници;
- по инициатива на $\frac{1}{3}$ от гражданите на общината, или
- по искане на областния управител.

Ако в продължение на три месеца общинският съвет не проведе заседание, правомощията му се прекратяват с решение на общинската изборителна комисия и в тримесечен срок се произвеждат нови избори за общински съвет.

Общинският съвет чрез гласуване измежду общинските съветници излъчва свой председател. Ролята на **председателя**, освен да **свиква заседания**, включва действия по **ръководене на подготовката и провеждането на заседанията; координиране** на работата на постоянните комисии и **представяване на общинския съвет пред трети лица**. За тази си дейност председателят получава възнаграждение, определено с решение на общинския съвет.

Заседанията се провеждат, ако на тях присъстват **повече от половината от общия брой на общинските съветници** (това е т.нар. *кворум*, без наличието на който не може да бъде проведено заседание).

Решенията на общинския съвет се вземат с **явно гласуване** от общинските съветници с мнозинство повече от половината от присъстващите. За всяко заседание на общинския съвет се води **протокол**. Протоколът и решенията от съответното заседание **се публикуват на сайта на общинския съвет/общината**.

Заседанията на общинския съвет, както и на постоянните комисии, са **публични и достъпни за всички граждани**. Присъстващите на заседанията граждани могат да се изказват, да задават въпроси и дават предложения.

4. Общинските съветници

Общинските съветници са членовете на съответния общински съвет и се избират пряко от населението при провеждане на местни избори.

Кой може да гласува за общински съветник?

Право да избират общински съветници имат българските граждани и гражданите на държава – членка на Европейския съюз, които са навършили 18 години към изборния ден включително, не са поставени под запрещение, не изтърпяват наказание лишаване от свобода и са живели най-малко през последните 6 месеца в съответното населено място. За да гласуват на местните избори, гражданите на държава – членка на Европейския съюз трябва да имат статут на продължително или постоянно пребиваващ в Република България и да не са лишени от правото да избират в държавата членка, на която са граждани.

Кой може да стане общински съветник?

За общински съветник може да се кандидатира всеки български гражданин или гражданин на ЕС (със статут на продължително или постоянно пребиваващ в България) с навършени 18 години, който не е поставен под запрещение и не изтърпява наказание лишаване от свобода. Лицето трябва да е живяло на територията на общината минимум 6 месеца преди изборите.

Какво правят общинските съветници?

Общинският съветник започва да упражнява правомощията си от полагането на клетвата. Общинският съветник има право да участва в постоянните и временните комисии, за което да получава възнаграждение. Чрез участието си в тези комисии, общинските съветници работят върху актовете, които общинският съвет приема след гласуване – това са решения, наредби, правилници и пр. Общинският съветник може да предлага въпроси за включване в дневния ред на заседанията и да отправя питання до кмета на общината.

Възнаграждение на общинските съветници и възможност за работа

Възнаграждението му като общински съветник и за участието му в комисии се формира в зависимост от числеността на общината.

В допълнение към възнаграждението, което получава общинският съветник, той има право да работи и по трудово правоотношение. В тези случаи, при нужда да участват в заседания на общинския съвет, на съветниците се полага неплатен отпуск. Общинският съветник има и допълнителна защита от уволнение.

Предсрочно прекратяване на правомощията на общински съветник

Правомощията на общинския съветник могат да се прекратят предсрочно:

- когато след избирането му е осъден с влязла в сила присъда на лишаване от свобода за умишлено престъпление от общ характер;
- при избирането му за народен представител, министър, областен управител или кмет (и други длъжности в изпълнителната власт);
- при избирането или назначаването му за член на управителен, надзорен или контролен съвет на търговски дружества с общинско участие или директор на общинско предприятие;
- при влизане в сила на акт, с който е установен конфликт на интереси;
- при смърт и поставяне под запрещение.

5. Какви задължения има общинският съветник?

Общинският съветник е длъжен **да присъства на заседанията на общинския съвет и на комисиите**, на които е член, като в противен случай възнаграждението му се намалява. Общинският съветник също така трябва **да поддържа връзки с избирателите и да ги информира за дейността и решенията на общинския съвет**. Друго негово задължение е да попълва ежегодно декларация за имущество и интереси.

Той не може да участва при вземане на решения, когато е налице конфликт на интереси – когато той или неговите роднини биха имали интерес от това решение. Това ограничение обаче не е налице при подготовката, обсъждането и приемането на бюджета на общината.

III. Кметове

Защо е важно да гласуваме за кметове?

Кметът на община е ръководна длъжност, тъй като той управлява и контролира цялостната дейност на общинската администрация. След като общинският съвет е приел бюджета си за съответната година (т.е. планът за това как ще бъдат похарчени парите на общината за съответната година и откъде ще дойдат тези пари), кметът е длъжен да осигури изпълнението на този бюджет. Това се случва като кметът възлага различни дейности (например строителство на улици, детски градини, почистване на улици, ремонти на улично осветление и пр.). Кметът също така контролира изпълнението на тези дейности, за да подсури, че са извършени по адекватен начин, който няма да доведе до бъдещи проблеми. В случай че общинският съвет приема конкретни решения, които целят разрешаване на дадени проблеми, кметът е този, който трябва да осигури, че тези решения ще бъдат изпълнени, като предприема конкретни действия в тази насока.

Кметовете на райони и кметства подпомагат кмета на общината и осигуряват горните дейности на районно ниво – по този начин се гарантира, че дейностите на общината ще са максимално близки до потребностите на хората, които живеят в конкретна част от общината.

1. Кмет на община

Кметовете на общините са органите на изпълнителната власт, които следва да изпълняват държавната политика на местно ниво. Те се избират пряко при провеждане на избори, а ако общината е новосъздадена, областният управител назначава служебно такъв до провеждането на изборите.

Кой може да гласува за кмет?

Право да избират кметове имат българските граждани и гражданите на държава – членка на Европейския съюз, които са навършили 18 години към изборния ден включително, не са поставени под запрещение, не изтърпяват наказание лишаване от свобода и са живели най-малко през последните 6 месеца в съответното населено място. За да гласуват на местните избори, гражданите на държава – членка на Европейския съюз трябва да имат статут на продължително или постоянно пребиваващ в Република България и да не са лишени от правото да избират в държавата членка, на която са граждани.

Кой може да стане кмет?

За кметове могат да бъдат избирани български граждани, които са навършили 18 години към изборния ден включително, не са поставени под запрещение, не изтърпяват наказание лишаване от свобода и са живели най-малко през последните 6 месеца в съответното населено място.

Дейността на кметовете се подпомага от т. нар. **общинска администрация**, която се състои от дирекции, отдели или сектори, специализирани в различни сфери, които могат да имат както консултативни функции, така и могат да им бъдат предоставени властнически правомощия по издаване на отделни актове.

Към кмета се създава също и **инспекторат** за контрол и проверки по антикорупционни въпроси, който следва да упражнява контрол и да не допуска провеждането на корупционна дейност на територията на общината. Ако членовете на общината не са достатъчно за образуването на инспекторат, кметът следва да определи комисия, от служители, които да натовари с извършването на тази дейност.

Прекратяване на правомощията на кмет на община

Обичайният начин за прекратяване правомощията на кмета на община е изтичането на 4-годишния му мандат. Предвидени са обаче и други обстоятелства, при които правомощията му могат да бъдат прекратени, като това прекратяване обикновено е предсрочно (преди изтичането на срока на мандата му). Такива са:

- подаване на оставка;
- заболяване, което води до трайна невъзможност за изпълняване на функциите му за период по-дълъг от 6 месеца;
- поставяне под запрещение;
- осъждане на лишаване от свобода за умишлено престъпление или осъждане на лишаване от право да заема държавна длъжност;
- извършване на териториални промени, които водят до промяна на постоянния адрес на общината или кметството;
- избирането му за народен представител, министър, областен управител или ако заеме друга длъжност;
- извършване на търговска дейност;
- неоснователно отсъствие за повече от 1 месец;
- установяване на конфликт на интереси по Закона за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобитото имущество (ЗПКОНПИ);
- установяване на неизбираемост и
- смърт.

Ако мандатът на кмет е прекратен предсрочно на някое от горните основания, до избора на нов кмет се назначава служебно изпълняващ длъжността, който се избира измежду заместник-кметовете в общината. Ако няма назначени такива за временно изпълняващ длъжността се избира по предложение на общински съветник.

2. Функции на кмета на община

Основната задача на кмета на общината е **да ръководи цялата изпълнителна дейност на общината**, в ролята на си на орган на изпълнителната власт на местно ниво.

В това си качество той:

- **координира и насочва дейността на специализираните изпълнителни органи**, както и на общинската администрация;
- **следи за опазването на обществения ред;**
- **организира изпълнението на дългосрочните програми** (за развитие в определена обществена сфера, напр. градоустройство, здравеопазване, образование и пр.);
- организира изпълнението на общинския бюджет.

Кметът на община извършва и всички други дейности, свързани с изпълнителните му функции, като поддържа връзки с политическите партии, обществените организации и движения, както и с други органи на местното самоуправление в страната и чужбина.

Кметът може да действа и като наказващ орган на административните служители, като за тази цел има правомощието да им налага дисциплинарни наказания.

Кметът назначава и освобождава своите заместници, кметските наместници, както и ръководителите на отделните звена в общинската администрация.

Кметът на община изпълнява функциите на **длъжностно лице по гражданско състояние** (той е административният орган, който **издава актовете за раждане, за сключване на граждански брак и за смърт**). Той може да възлага тази функция с писмена заповед на кметовете на кметствата, в които се поддържат регистри за гражданското състояние, на кметските наместници и на други длъжностни лица от общинската администрация. В изпълнение на своите правомощия кметът действа чрез издаването на заповеди.

В началото на своя мандат кметът на община следва да представи пред общинския съвет програма за управление за срока на мандата си, която съдържа основните цели, приоритети, дейности, срокове за изпълнение и очакваните резултати за периода на управлението. За отчитане на постигнатото, кметът представя пред общинския съвет годишен отчет за изпълнението на програмата.

3. Актове на кмета на община

Актовете, които кметът издава, могат да се обжалват пред областния управител, който от своя страна при уважаване на искането може да отмени неправомерния акт.

Общинският съвет (в ролята си на местен законодателен орган) приема *различни актове*, а кметът от своя страна следва да ги изпълнява. С други думи, **общинският съвет приема акт**, който регулира обществени отношения в определена обществена сфера, а **кметът се грижи той да бъде изпълнен правилно и законосъобразно**.

Ако приетият от кмета акт (напр. заповед) противоречи на акт на общинския съвет (напр. решение или наредба), последният може да го отмени в 14-дневен срок от получаването му, а ако актът не е изпълнителен, може да го обжалва в същия срок пред съответния административен съд.

По отношение на издаваните актове на общинския съвет е предвидено правомощие за кмета, наподобяващо на вето на Президента, тъй като кметът **може да върне за ново обсъждане** в съвета незаконосъобразен или нецелесъобразен акт. Може също така да иска от административния съд спиране на изпълнението на актове на съвета.

4. Кметове на райони и кметства

Както вече посочихме, в столицата и в градовете, в които има население над 300 хил. души, **се създават райони**, като териториалното деление (районирането) се извършва с отделен специален закон. В градовете с население над 100 хил. души, след решение на общински съвет, **могат** (т.е. не е задължително) **да се създават райони**. Всеки район се управлява от **кмет на район**. Територията на района е част от населеното място, не е отделена от него.

Градовете, в които има райониране в момента, са София, Пловдив и Варна.

Кметовете на кметства изпълняват длъжността си в населени места, в които има постоянно население над 100 души.

И кметовете на райони, и кметовете на кметства се избират пряко от населението за срок от 4 години.

Правомощия и функции

Кметовете на райони и кметства имат следните правомощия:

- изпълняват бюджета на общината в частта му за района или кметството;
- организират провеждането на благоустройствени, комунални и други мероприятия;
- стопанисват определени от общинския съвет обекти общинска собственост;
- назначават и освобождават служителите в общинската администрация (вкл. своите заместници) на района или кметството;
- организират мерки за опазването на околната среда и охраната на полските имоти;
- осигуряват, водят и поддържат гражданското и административно обслужване;
- представляват района или кметството пред обществените организации, политическите партии или други райони и кметства;

- осигуряват изпълнението на актовете на общинския съвет и на кмета на общината, в чиято територия попада района или кметството;
- други функции, възложени от кмета на общината.

В отделни закони могат да се предвиждат и други, различни от посочените правомощия и функции.

Кметовете на райони и кметства могат да участват в заседанията на общинския съвет, но нямат право да участват в гласуването. Предоставена им е възможност да изразят мнението си чрез т. нар. **съвещателен глас**, който не е обвързващ за общинския съвет. Задължение за общинския съвет да изслуша кмета на района и/или кметството възниква при обсъждане на въпроси, отнасящи се за кметството или района.

За прекратяването на правомощията на кметовете на райони и кметства се прилагат правилата, описани по горе на стр. 20.

5. Кметски наместник

Населеното място, в което се намира определена община е неин административен център. Населено място с население над 100 души е кметство. Съществуват обаче и такива населени места, които нито са административен център на община, нито имат население над 100 души. Това са малките села, които се намират на цялата територия на страната. Там кметът на общината назначава за срока на мандата си **кметски наместник** в съответствие с числеността и структурата на общинската администрация.

Кметският наместник следва да отговаря на условията за избиране на кмет (вж. стр. [19](#)).

Кметските наместници изпълняват функциите на кмет, т.е. на орган на изпълнителната власт за съответното населено място. Функциите и правомощията им се определят от общинския съвет, а кметът на общината от своя страна може да възлага на наместниците изпълнението на неговите функции. Отделни нормативни актове също могат да възлагат отделни функции на кметските наместници.

Прекратяването на правомощията на кметските наместници може да се осъществи от кмета на общината без предизвестие, както и във всички случаи, определени за кметовете на общини, райони и кметства (вж. стр. [20](#)).

Изтичането на мандата на кмета на общината (който е назначил кметския наместник) не води автоматично до прекратяване на функциите на кметския наместник. Последният продължава да ги изпълнява до освобождаването му от новоизбрания общински кмет.

Подобно на кметовете на райони и кметства, кметските наместници имат възможността да участват в заседанията на общинския съвет чрез съвещателен глас (стр. [24](#)). Тяхното изслушване е задължително при обсъждане на въпроси, отнасящи се до съответното населено място.

IV. Местни избори

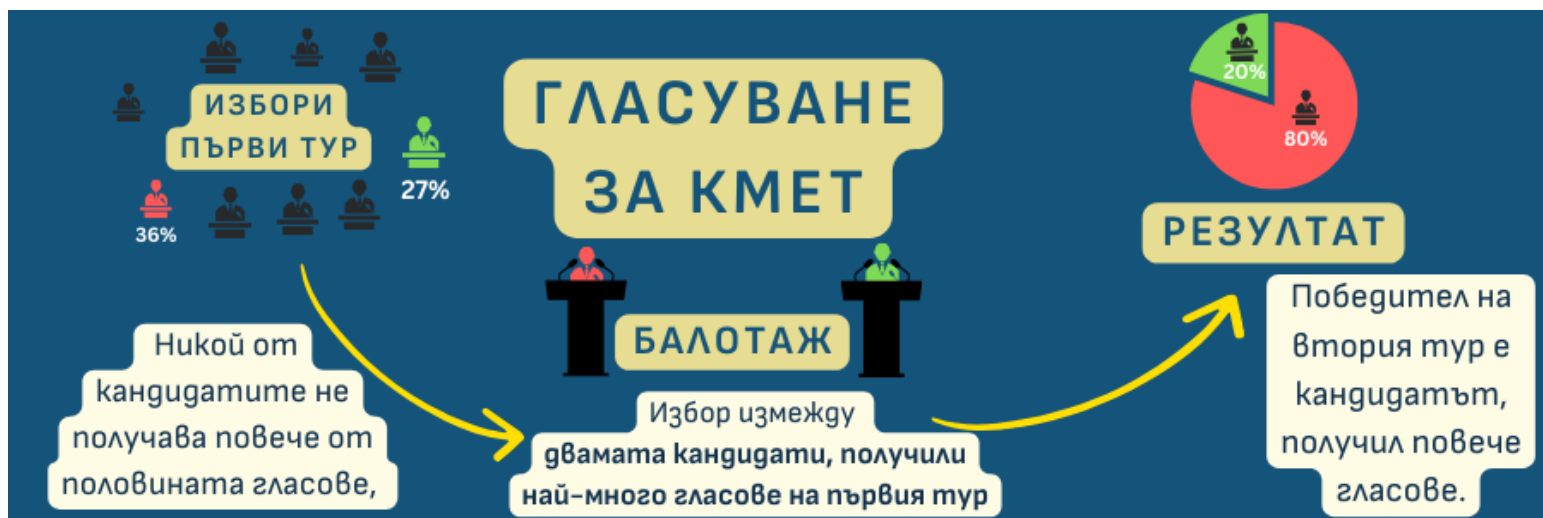
Местните избори са най-значимият инструмент за граждански контрол над управлението в населените места. Чрез тях жителите на съответното населено място (град или село) са призовани да дадат оценката си за изминалия управленски мандат и да изберат посоката на развитие на заобикалящата ги среда за следващите 4 години.

Местните избори са всъщност избори за 4 различни органа на местната власт:

- кмет на община;
- кмет на район;
- кмет на кметство, и
- общински съвет.

Как се определя победителят от изборите?

Изборите за кметове (на община, район и кметство) се провеждат по мажоритарната изборна система в два тура в две поредни недели. Това означава, че ако на изборите през първата неделя никой от кандидатите не е получил повече от половината гласове, през следващата неделя се провежда втори тур, на който в общия случай се избират само измежду двамата кандидати, получили най-много гласове на първия тур. Победител на втория тур е кандидатът, получил повече гласове. Ако пак още на първия тур някой от кандидатите е получил повече от половината гласове, той автоматично става победител в изборите.

Изборите за общински съветници се провеждат по пропорционалната изборна система, подобно на парламентарните избори. В разпределението на мандатите участват партиите, коалициите и независимите кандидати, получили действителни гласове не по-малко от общинската избирателна квота. За разлика от парламентарните избори, където барьерата за влизане в парламента е 4%, при местните избори тази стойност (общинската избирателна квота) се определя като броят на подадените действителни гласове се разделя с броя на местата в общинския съвет.

Преференциален вот

При гласуването за общински съветници можем да гласуваме освен за определена листа (на политическа партия или коалиция), така и за конкретен кандидат от тази листа.

Така например, от листата на политическа партия X ние подкрепяме кандидата Y. Това става като на бюлетината посочим конкретния преференциален номер за този кандидат Y. В случай че листата на партия X събере достатъчно подкрепа за влизане в общинския съвет (вж. относно общинската избирателна квота по-горе) и преференциите за кандидата Y са повече от 7% от действителните гласове, подадени за листата на партия X, то кандидат Y автоматично се изкачва нагоре в листата и шансът той да стане общински съветник е по-голям.

ОБЩИНА XXXXXXXXXXXX
Изборен район № XXXXXXXXXXXX
БЮЛЕТИНА ЗА ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ

Година _____

Предпочитане/ преференция за кандидат
от избраната листа на партия, коалиция
или местна коалиция

☒ 205	ПОЛИТИЧЕСКА ПАРТИЯ XXXXXXXXXXXX	☐ 101	☐ 102	☐ 103
☐ 415	КОАЛИЦИЯ XXXXXXXXXXXX	☐ 104	☐ 105	☐ 106
☐ 619	ПОЛИТИЧЕСКА ПАРТИЯ XXXXXXXXXXXX	☐ 107	☐ 108	☐ 109
☐	„НЕ ПОДКРЕПЯМ НИКОГО“	☐ 110	☒ 111	☐ 112
		☐ 113	☐ 114	☐ 115
		☐ 116	☐ 117	☐ 118
		☐ 119	☐ 120	☐ 121

На примерната бюлетина за общински съветници вляво е отбелязан преференциален вот за кандидат № 112 от листата на политическата партия под номер 205 в бюлетината. Така, на бюлетината веднъж се посочва конкретната листа, която подкрепяме (в примера - № 205) и веднъж – кандидатът от нея, когото подкрепяме (в примера - № 112).

Предизборна кампания

30 дни преди изборния ден се открива т.нар. изборна кампания. Това е 30-дневният срок, в който кандидатите, които се явяват на изборите, трябва да убедят избирателите да гласуват за тях.

Предизборната агитация може да се провежда в множество форми – устно и писмено, чрез реклами в медиите (радио, телевизия, интернет и печатни издания), така и чрез директни срещи с потенциалните избиратели.

Предизборната кампания задължително се води на български език. Забранено е да се провежда предизборна агитация в държавни и общински учреждения и институции, от лица на изборни длъжности в синдикални организации, в държавния и общинския транспорт, както и от служители на вероизповеданията. Забранено е и да се извършва агитация в местата, в които гласуваме (т.нар. изборни помещения).

Ден за размисъл

24 часа преди деня на изборите настъпва т.нар. ден за размисъл. В този ден е забранено да се провежда предизборна агитация. В този ден се дава възможност, на базата на това, което избирателите са видели и чули по време на предизборната кампания, да решат окончателно за кого да гласуват, без вече да бъдат агитирани за това. В тази връзка е възможно в някои общини със заповед на съответния кмет да бъде забранена продажбата и употребата на алкохолни напитки.

Кой може да гласува на местни избори?

Активно избирателно право (право да гласуват) за кметове и общински съветници имат **българските граждани и гражданите на държава – членка на Европейския съюз**, които:

- са **навършили 18 години** към изборния ден включително;
- **не са поставени под запрещение;**
- **не изтърпяват наказание лишаване от свобода,**
- и са живели най-малко през последните **6 месеца в съответното населено място.**

За да гласуват на местните избори, **гражданите на държава – членка на Европейския съюз трябва да имат статут на продължително или постоянно пребиваващ** в Република България и **да не са лишени от правото да избират** в държавата членка, на която са граждани.

Специфично при местните избори е изискването за уседналост на избирателите.

1. Уседналост

Специфично изискване при местните избори, за разлика от другите видове избори, е да сме живели на територията на съответната община през последните 6 месеца (най-малко).

Българските граждани гласуват на местни избори в дадено населено място, ако:

Вариант 1: Имат постоянен и настоящ адрес в съответното населено място.

Вариант 2: Имат постоянен адрес в съответното населено място, в което ще гласуват, въпреки че настоящият им адрес е в друго населено място в Република България.

Вариант 3: Към дата шест месеца преди изборния ден да имат *настоящ адрес* на територията на общината, в която ще гласуват, и постоянен адрес на територията на друга община в Република България. В този случай, за да бъде допуснат да гласува, избирателят трябва да е поискал **до 14 дни преди изборния ден** пред съответната общинска администрация по настоящ адрес вписване в избирателния списък по настоящ адрес.

Българските граждани, които имат регистриран **настоящ адрес извън страната**, дори да са в България в деня на изборите, нямат избирателно право в този вид избори.

Съгласно действащото право на Европейския съюз, гражданите на държави-членки имат право да гласуват на местни избори в общината, където пребивават дълготрайно. Поради това, нашето законодателство урежда тази възможност. За гражданите на държави-членки на ЕС се прилагат същите условия за възраст, липса на наложено наказание „лишаване от свобода“ и да не са поставени под запрещение. Относно процедурата за включване в избирателните списъци, виж [myk](#).

2. Как протича гласуването по време на местни избори?

Изборният ден започва в **07:00 ч.** сутринта и приключва в **20:00 ч.** – между тези часове в деня на изборите ние можем да отидем да гласуваме в съответната секция.

- Избирателят влиза в избирателната секция и предава личната си карта на член на комисията, който проверява, дали лицето е вписано в избирателния списък на съответната секция. В случай че не е и не подлежи на вписване по чертата, на избирателя се отказва допускане до гласуване в тази секция.
- След като бъде потвърдено, че избирателят фигурира в избирателния списък и се допусне до гласуване, той избира за кои избори желае да гласува (за кмет на община, кмет на кметство или район, за общински съвет или за всички).
- Избирателят избира дали ще гласува чрез машина или с хартиена бюлетина.
- **Когато гласува с хартиена бюлетина:**
 - В зависимост от това за колко избори желае да гласува, на избирателя се връчват съответен брой бюлетини (за всеки избор се пуска отделна бюлетина).
 - При гласуване с бюлетина, при предаването ѝ от СИК на избирателя, член на комисията поставя печат на гърба на бюлетината или бюлетините.
 - Избирателят се отправя към паравана, който гарантира тайната на вота.
 - Гласува с отбелязване на X или V срещу името на кандидата и кандидатската листа за общински съвет, която подкрепя.
 - Бюлетините се сгъват така, че да не се вижда за кого е гласувал.
 - Член на избирателната комисия поставя втори печат на гърба на бюлетините.
 - За всеки вид бюлетини има отделни прозрачни кутии, в които те се пускат от избирателя.

- Когато гласува с машина:**
 - Избирателят избира видовете избори за които ще упражни правото си на глас направо на машината.
 - Избирателят избира на екрана на устройството своя кандидат и кандидатска листа, потвърждава избора си и след това устройството отпечатва разписки, съдържащи избора.
 - Разписките се съгват и се пускат в прозрачна кутия.
- След като успешно сме подали своя глас (независимо дали с хартиена бюлетина или машинно), се връщаме при члена на СИК, който отговаря за избирателния списък. Задължително е да се подпишем срещу името си за това, че сме гласували. След този подпис личната карта се връща на избирателя и той може да напусне секцията.

ОБЩИНА XXXXXXXXXXXX
Изборен район № XXXXXXXXXXXX

БЮЛЕТИНА ЗА КМЕТ НА ОБЩИНА

Година _____

ПОЛИТИЧЕСКА ПАРТИЯ XXXXXXXXXXXX	☒ 213	КАНДИДАТ 1
КОАЛИЦИЯ XXXXXXXXXXXX	☐ 409	КАНДИДАТ 2
ПОЛИТИЧЕСКА ПАРТИЯ XXXXXXXXXXXX	☐ 619	КАНДИДАТ 3
	☐	„НЕ ПОДРЕЗЕМ НИКОГО“

Примерна хартиена бюлетина

---РАЗПИСКА ОТ ГЛАСУВАНЕТО---

000015200

Избори за кмет на община

99. Политическа партия XXXXXXXXXXXX КАНДИДАТ 1

QR Код

---КРАЙ НА РАЗПИСКАТА---

Примерна разписка при гласуване с машина

Броене на гласовете и предаване на протоколите

В края на изборния ден (20:00 ч.), членовете на СИК прекратяват гласуването. Допуска се удължаване на изборния ден до 21:00 ч., ако пред съответната секция има опашка от избиратели, дошли преди 20:00 ч. В този случай се събират личните карти на дошлите до 20:00 ч. и те се допускат до гласуване един по един. Избиратели пристигнали допълнително след 20:00 ч. не се допускат до гласуване.

След края на изборния ден, секционната комисия е длъжна да затвори вратата на помещението, като в него могат да останат само застъпници и представители на коалиции, които да наблюдават броенето на бюлетините и изготвянето на изборния протокол. Членовете на СИК трябва да включат устройството за заснемане на процеса по броене, което записва и предава в реално време случващото се в секцията.

Последната задача на секционната комисия е да попълни коректно изборните протоколи (за кмет на общината, за кмет на кметство / район, за общински съвет), след като са преброени и записани резултатите на различните кандидати и листи. Всяка СИК разполага с чернова на протоколите, която да попълни преди окончателните официални протоколи.

Протоколите се ксерокопират на място в секцията, ако застъпниците и представителите на коалиции поискат копие от тях. Изборните книжа се окомплектоват съгласно методическите указания на ЦИК и трима членове на СИК, които задължително трябва да са от квотите на различни партии/коалиции, ги предават в ОИК (общинска избирателна комисия).

На интернет страницата на Централната избирателна комисия се публикуват и отговори на по-специфични въпроси, които можете да намерите на следния [линк](#).

3. Избирателни секции и избирателни комисии

Условието за уседналост, което разгледахме по-горе го голяма степен дава отговор и на въпроса **къде гласуваме**.

Преди изборите, съответната общинска избирателна комисия определя броя и адреса на **избирателните секции**.

Традиционно гласуваме в най-близкото училище до адреса, на който сме регистрирани. С приближаването на изборния ден, на сайта на ЦИК се публикува връзка към системата на ГРАО, където всеки може да провери с ЕГН в коя секция, на кой адрес може да упражни правото си на глас – <http://www.grao.bg/elections/>.

4. Секционните избирателни комисии

Секционните избирателни комисии (СИК) са тези, които имат пряк досег с избирателите в изборния ден. Състоят се от нечетен брой членове, които са представители на парламентарно представените политически формации.

За секции с до 500 избиратели включително – СИК е в състав до 7 членове, но не по-малко от 5, а за секции с над 500 избиратели – до 9 членове, но не по-малко от 5.

Трите ръководни длъжности на комисията задължително се заемат от членове на различни политически партии. Това е сред основните гаранции, че вотът няма да бъде изкривен в полза на един или друг кандидата или кандидатската листа.

Секционните комисии носят непосредствена отговорност за недопускане на нарушения в изборния ден и спазването на Изборния кодекс в местата за гласуване.

Членовете на комисии са длъжностни лица по смисъла на Наказателния кодекс и носят наказателна отговорност при допуснати и извършени изборни престъпления.

СИК се назначават от Общинската избирателна комисия до 30 дни преди изборния ден, като при необходимост се допускат промени в състава им, вкл. в деня на изборите. Членовете на СИК получават възнаграждения за работата си в изборния ден, вкл. допълнителни възнаграждения за подготовка на изборното помещение в деня преди вота, както и доп. възнаграждение при предаване на изборните протоколи на общинската избирателна комисия (ОИК) в нощта след изборите.

5. Общинските изборителни комисии

Общинските изборителни комисии (ОИК) се назначават във всяка община в страната, в която се провеждат местни избори. Също както при СИК, съставът им се определя пропорционално, спрямо парламентарно представените политически партии и коалиции. За разлика от членовете на СИК, за членовете на общинска изборителна комисия е поставено изискване за висше образование.

ОИК се назначава не по-късно от 50 дни преди изборния ден от Централната изборителна комисия. Работата на общинските комисии е изключително отговорна и обемна, тъй като те **подготвят изборите в съответната община, следят за спазването на правилата на предиборната кампания, координират техническите детайли по обезпечаване на изборите с общинската администрация, органите на МВР**. Освен това, тяхна е задачата за организиране на **обучения за членовете на секционните изборителни комисии**.

В деня на изборите ОИК контролира дейността на секционните комисии, следи за изборителната активност в съответната община, а след края на изборния ден започва приемането на изборните книжа, което е кулминацията на процеса. При приемането на протоколите от секциите, ОИК работи съвместно с технически персонал от „Информационно обслужване“ АД, за да въведе резултатите от хартията в електронната система на ЦИК. След като се въведат числовите данни и се коригират несъответствията (напр. общ брой гласували и подадени действителни бюлетини + недействителни бюлетини трябва да съвпада като число), хартиените протоколи се сканират един по един, след което се окомплектоват обратно и оригиналът се изпраща до ЦИК за допълнителна проверка и архивиране.

6. Най-честите изборни нарушения и как да ги предотвратим

Ниската степен на доверие в изборния процес в България е сред основните причини за все по-ниската избирателна активност, която се наблюдава в годините като тенденция.

Тук ще разгледаме, без претенции за изчерпателност, често срещаните нарушения в изборния процес, които водят до изкривяване на резултатите от гласуването.

Грешка при преброяването и попълването на протокола на СИК

Както вече бе споменато по-горе, секционните комисии се формират от лица, представляващи парламентарно представените политически формации и всяка една от тях има право на поне 1 член в секционна комисия. Това прави много по-трудно и почти невъзможно в определена секция да се „изкривят“ резултатите от вота в полза на една или друга партия умишлено, чрез подправяне на резултата.

Възможността за това все пак би могла да съществува в малки градове и села, където хората се познават и макар привидно да са от различни партийни квоти, да подкрепят даден кандидат/кандидатска листа, поради една или друга причина. Такива хипотези са все по-редки, защото членовете на СИК носят наказателна отговорност като длъжностни лица и рискуват до 5 г. затвор.

Много по-често се случва, поради бързана, невнимание или умора, да се допускат грешки при сумиране на числа и попълване на протоколите след преброяване. Особена трудност за СИК представлява отчитането на предпочитанията в кандидатските листи за общински съвети в големите общини. В Столичната община, например, кандидатите за общински съветници са 803 от 28 партии и коалиции, както и 1 независим кандидат.

Част от тези грешки, когато са очевидни, се отстраняват при предаването на протоколите в ОИК, където трима членове на СИК участват във въвеждането на данните от хартиения протокол в електронната система на ЦИК, но не е възможно изцяло да се изключи елементът на човешката грешка.

Допускане до гласуване на лица, които нямат право да гласуват в съответната община / район / кметство

Този вид нарушение често се случва от невнимание и недостатъчна увереност и подготовка на членовете на СИК, които допускат това. Единствената възможност за противодействие на този тип грешки е чрез по-голяма бдителност в изборния ден на всички членове на изборителната комисия. При възникване на спор, той се решава с гласуване и обикновено мнозинство. Това е и причината членовете на СИК да са нечетен брой.

Агитация в изборния ден и/или изборното помещение

Напълно забранено е в деня на изборите да се провежда агитация в полза на определен кандидат или партия, независимо от кого се извършва. Нарушението на тази забрана се санкционира с глоба от 300 лв. до 1 000 лв., а в някои особени случаи, при повторни случаи глобата може да стигне до 15 000 лв.

Ако забележим такова нарушение следва да съобщим незабавно на съответната общинска изборителна комисия (ОИК)

Купуване на гласове

Това престъпление се осъществява изцяло извън изборните помещения и затова е и най-трудно за установяване. Мотивирането на избиратели да гласуват чрез предлагане или даване на имотна облага (най-често сума пари) е най-силно изразено при уязвимите групи от населението, които така или иначе не се интересуват от политика, но очакват финансов стимул, за да отидат до урните. Ако станем свидетели на подобно деяние трябва да сигнализираме на 112, а доказано най-силният метод за неутрализиране на купения и контролиран вот е чрез висока изборителна активност.

7. Отговори на някои често срещани въпроси относно изборите:

- **Колко често се провеждат местни избори?**
 - Този вид избори се провежда веднъж на 4 години, традиционно през есента.
 - Възможно е периодът да е по-кратък при предсрочни местни избори, но това се случва сравнително рядко.

- **С колко бюлетини се гласува?**
 - В повечето градове с 2 – по една за кмет и за общински съвет. В селата с над 100 души население по постоянен адрес, както и градовете с районно деление бюлетините са 3: (i) за кмет на кметство / район, (ii) кмет на общината и (iii) общински съвет.
 - В някои села от Столичната община гласуват с 4 бюлетини, защото избират и кмет на кметство, и кмет на район.

- **Ще има ли хартиени бюлетини на предстоящите избори (местни избори 2023)?**
 - На местните избори през 2023 г. ще се гласува както на изминалите парламентарни избори – смесено, и с хартиени бюлетини, и с машинни. Всеки избирател сам ще може да избере, ако гласува в секция с над 300 избиратели по списък. В секциите с по-малко от 300 избиратели се гласува само с хартиени бюлетини.

На интернет страницата на Централната избирателна комисия се публикуват и отговори на по-специфични въпроси, които можете да намерите на следния линк: https://www.cik.bg/bg/mestni_izbori_2023/faq

V. Участие на гражданите в местното управление

1. Как гражданите могат да участват пряко при общинското управление?

Правото на участие на гражданите в местното управление е уредено в законодателството. Това свое право гражданите могат да упражнят основно чрез три форми:

- местен референдум,
- общо събрание
- подписка.

Тези форми на пряка демокрация могат да използват всички български граждани с избирателни права. Разходите за провеждането на местен референдум и общо събрание на населението се поемат от общинския бюджет.

1.1. Референдум

Чрез местни референдуми могат да се решават важни въпроси от местно значение, които са от компетенциите на органите на местното самоуправление или са изрично посочени в закон. Местният референдум може да се произведе в цялата община или отделно в района, кметството, населеното място – според характера на решавания въпрос.

ВАЖНО: Не могат да се решават чрез местен референдум въпроси, отнасящи се до общинския бюджет, данъчното облагане, както и такива въпроси, за които със закон е предвиден специален рег.

1.2. Общо събрание на населението

Общото събрание е друга форма за прякото участие на гражданите при решаване на въпроси от местен характер в общината, района, кметството или населеното място. На такива събрания могат да бъдат решавани проблеми, свързани с благоустрояването, правилата за ползване на общинските имоти, организацията на опазване горите, спазването на обществения ред и други въпроси.

1.3. Подписка

Чрез подписката гражданите могат да правят предложение до общинския съвет за решаване на важни въпроси. Инициативата за организиране на подписка може да се проведе, ако най-малко 100 гласоподаватели (а ако населеното място е с до 200 човека население – най-малко една пета от избирателите) я подкрепят. Подписката е инициатива за колективно предложение до общинския съвет с цел решаване на даден въпрос.

VI. Областен управител

1. Как се управлява областта?

Управлението в областта се осъществява от областен управител, който се назначава от Министерския съвет. Областният управител се подпомага от областна администрация. Сред най-важните функции на областния управител са осигуряване на провеждането на държавната политика, защитата на националните интереси, на законността и на обществения ред и осъществяване на административен контрол.

Противно на някои разбирания, областният управител не е орган на местно самоуправление и не се избира пряко от населението.

2. Органи на изпълнителната власт и техните подразделения и клонове в областта.

Областният управител не е единственият орган на изпълнителната власт в областта. Такива също са и различните подразделения на държавните органи и учреждения (НАП, МВР, Министерството на образованието и науката, Министерството на околната среда и водите, Министерството на регионалното развитие и благоустройството и др.) – например териториалните дирекции и офисите на НАП, които администратират републиканските данъци и задължителните осигурителни вноски и осъществяват обслужването на данъкоплатците и осигурителите в териториалния обхват на съответната териториална дирекция, териториалните подразделения на Националния осигурителен институт, които осъществяват административно обслужване във връзка с пенсионното и социалното осигуряване и др.

3. Основни отговорности на областния управител

Областният управител представлява едноличен орган на изпълнителната власт в областта, който:

- осъществява държавното управление по места и
- осигурява съответствие между националните и местните интереси при провеждане на регионалната политика.

При работата си областният управител се подпомага от заместник областни управители и от областна администрация. Областният управител трябва да определи правомощията и ресора на заместник областните управители, т.е. кой заместник за коя част от управлението на областта ще отговаря. Както беше посочено, областният управител осъществява държавното управление в областта. Това се състои най-вече в това, че той:

- координира работата на органите на изпълнителната власт (например агенции, служби и др.) и на техните администрации на територията на областта и взаимодействието им с кмета и общинския съвет;
- осигурява съответствие между националните и местните интереси, организира разработването и изпълнението на стратегии и програми, осъществява взаимодействие с кметовете и общинските съвети;
- отговаря за опазването и защитата на държавната собственост на територията на областта;
- осигурява спазването на законността на територията на областта и осъществява административен контрол по изпълнението на административните актове;
- упражнява контрол по законосъобразността на актовете и действията на кмета и на общинския съвет;
- организира и ръководи дейностите по защитата на населението, културните и материалните ценности, околната среда при бедствия;
- осъществява международните контакти на областта на регионално ниво.

4. Обжалване/отмяна на актове на органите на местното управление

Едно от най-важните правомощия на областния управител е, че той може да оспорва незаконосъобразни актове на общинските съвети, както и да отменя незаконосъобразни актове на кметовете на общини. Това означава, че в случай на издаване на незаконосъобразен акт от кмета например, всеки гражданин може да се обърне към областния управител, като „обжалва“ акта на кмета.

Също така, Областният управител упражнява контрол за законосъобразност на актовете на общинските съвети. Той има правомощието да:

- върне незаконосъобразните актове за ново обсъждане в общинския съвет или
- да ги оспорва пред съответния административен съд.

При изпълнение на законовите си задължения областният управител издава заповеди, които могат да се обжалват пред административния съд.

Местните избори

наръчник

Автори:

Ангел Митков – студент по право

Илиян Костов – адвокат

Никола Драшков – студент по право

Явор Генчев – юрист

Яна Обрешкова – студент по право

Редактор:

Илиян Костов – адвокат

Графично оформление:

Илиян Костов

Явор Генчев

Сдружение „Академия за гражданско образование“

гр. София

2023 г.

ago.academy@gmail.com